Gemeente Almelo

Aan:
Gemeenteraad Almelo
College Almelo

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Bezoekadres:
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

telefoon: **(0546) 54 11 11**
e-mail:
gemeente@almelo.nl
internet: **www.almelo.nl**

Uw brief	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
-	-	D/26/954524	19 oktober 2026

Bijlage(n)	Doorkiesnummer	Behandeld door	Zaaknummer
Quickscan PB27	0546-541111	R.J. Schuttevaar	Z/26/266472

Onderwerp
Aanbieding quickscan Programmabegroting 2027 van de rekenkamer aan raad en college

Geachte leden van de raad, geacht college,

De rekenkamer Almelo biedt u hierbij de quickscan aan van de rekenkamer Almelo over de Programmabegroting 2027.

De quickscan bevat de belangrijkste bevindingen en aandachtspunten van de rekenkamer over de inhoud, inzichtelijkheid en financiële onderbouwing van de Programmabegroting 2027. De rekenkamer constateert een positieve ontwikkeling in de wijze waarop de begroting de raad ondersteunt bij sturing en verantwoording, maar ziet ook aandachtspunten voor de verdere uitwerking van resultaten en financiële opgaven in de komende jaren. Met deze quickscan ondersteunt de rekenkamer de raad bij de behandeling van de programmabegroting en de invulling van zijn kaderstellende en controlerende rol.

Openbaar
De QS is met ontvangst van deze aanbiedingsbrief openbaar en beschikbaar via almelo.nl/rekenkamer en bij de stukken van het beeld- en oordeelsvormend beraad van dinsdag 27 oktober.

Bestuurlijk wederhoor
Conform het onderzoeksprotocol wordt bij een QS geen formeel bestuurlijk wederhoor gevraagd. Wel is het steeds het streven hiervoor ruimte te bieden in de planning. Een bestuurlijke reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Bestuurlijke planning
Bespreking van de QS vindt plaats tijdens het beeldvormend beraad op dinsdag 27 oktober. Indien beschikbaar wordt daarbij ook de bestuurlijke reactie van het college gevoegd. Tijdens het beeldvormend beraad presenteert de rekenkamer de QS en is er gelegenheid tot stellen van vragen.

Bank: BNG Bank, Den Haag
NL56 BNGH 028 50 00 187
BIC Code: BNGHNL2G

BTWnr.
NL 0015 84 108 B 01

Vragen
Indien u voorafgaand aan het beeldvormend beraad vragen heeft, kunt u deze richten aan Manuel Konijnendijk, steller van de QS, via m.konijnendijk@almelo.nl, of via R.Schuttevaar@almelo.nl (secretaris rekenkamer Almelo).

Met vriendelijke groet,

Manuel Konijnendijk
Voorzitter rekenkamer Almelo

Gemeente Almelo

Quickscan Programmabegroting 2027

Nieuwe ambities, bestaande besparingen, nieuwe dekkingsopgave

Rekenkamer Almelo

18 oktober 2026

Versie 3.0 definitief

Quickscan Programmabegroting 2027 - Almelo

Belangrijkste bevindinggen voor de raad

Rekenkamer Almelo

Onafhankelijk. Onderbouwd. Van waarde.

Nieuwe ambities, bestaande besparingen, nieuwe dekkingsopgave

De Programmabegroting 2027 is voor 2027 structureel sluitend. Vanaf 2028 ontstaat een structureel tekort, terwijl nog aanzienlijke besparingen moeten worden gerealiseerd en verschillende financiële indicatoren zich gedurende de begrotingsperiode minder gunstig ontwikkelen.

1 Nieuwe opzet en ambities: een goede basis

- Eerste begroting van de nieuwe bestuursperiode.
- Vier strategische opgaven, met doelen, prestaties en indicatoren langs verschillende tijdshorizonnen (2027, 2030-2034, 2045).
- Hiermee legt het college een basis om ambities, prestaties en indicatoren met elkaar te verbinden.

Vraag voor de raad: Welke resultaten wil het college uiterlijk in 2030 bereiken, welke resultaten in 2027 en hoe worden deze gemeten?

2 Informatiewaarde kan nog sterker

- Deel van de indicatoren heeft geen nul- of streefwaarde.
- Niet altijd duidelijk welk resultaat specifiek in 2027 wordt gerealiseerd.
- Financiële omvang van de vier strategische opgaven is niet rechtstreeks zichtbaar.
- Voor de raad is daardoor niet altijd eenvoudig te volgen welke resultaten, prestaties en middelen samenhangen.

Vraag voor de raad: Welke budgetten zijn gekoppeld aan de strategische opgaven?

3 Ambities en middelen vragen realisme

- De begroting bevat ambitieuze doelen op onder meer wonen, economie, klimaat, sociaal domein en veiligheid.
- Tegelijkertijd moeten eerder vastgestelde besparingen worden gerealiseerd en ontstaat vanaf 2028 een nieuwe dekkingsopgave.
- De uitvoering vraagt zowel financiële als organisatorische capaciteit.

Vraag voor de raad: Hoe verhouden de ambities zich tot de beschikbare financiële en organisatorische capaciteit?

4 Woningbouw: realisatie blijft achter

- Voor de in de begroting genoemde locaties: 126 woningen in 2026 en 179 in 2027; 762 woningen vanaf 2028.
- Dit ligt onder het gemiddelde realisatietempo van circa 235 woningen per jaar in 2021-2025.
- Rekenkameronderzoek wijst op belang van voldoende harde plancapaciteit.

Vraag voor de raad: Biedt de woningbouwprogrammering voldoende perspectief om de ambitie te realiseren, gezien de aantallen in 2026 en 2027 en het grote aantal woningen dat vanaf 2028 is voorzien?

5 Besparingsopgave sociaal domein blijft een risico

- In 2027 resteert € 14,6 miljoen aan te realiseren besparingen, oplopend tot € 17,9 miljoen structureel vanaf 2029.
- Daarvan heeft circa € 17,4 miljoen betrekking op het sociaal domein.
- Eerdere realisatiecijfers en actuele afwijkingen laten zien dat realisatie aandacht blijft vragen.

Vraag voor de raad: Hoe realiseerbaar is de resterende structurele besparing van € 17,4 miljoen binnen het sociaal domein?

6 Investeringsplanning en kapitaallasten

- Investeringen worden in eerdere jaren later gerealiseerd dan gepland.
- Actualisatie van de investeringsplanning leidt in 2027 opnieuw tot een lager geraamd investeringsvolume de komende jaren.
- Het college neemt het minimaliseren van planningsoptimisme op in de verdere aanpak van het tekort.

Vraag voor de raad: Hoe realistisch is de investeringsplanning, gezien eerdere realisatie en de beschikbare uitvoeringscapaciteit?

7 Vanaf 2028 structureel tekort: maatregelen nog uit te werken

- In 2028 bedraagt het structurele tekort circa € 7,3 miljoen.
- Concreet maatregelen zijn nog niet in de begroting opgenomen.
- Het college stelt zeven kaders voor maatregelen richting de Perspectiefnota 2028-2031.
- De raad besluit met de begroting over deze kaders, nog niet over de maatregelen zelf.

Vraag voor de raad: Bieden de voorgestelde kaders voldoende richting en ruimte om tot maatregelen te komen waarmee het structurele tekort vanaf 2028 kan worden opgelost?

8 Financiële positie: uitgangspositie sterk, maar ontwikkelingen vragen aandacht

- Solvabiliteit: 30% in 2027 → 23% in 2030.
- Kengetal grondexploitatie: 5% → 14%.
- Algemene reserve: € 60,4 miljoen (eind 2026) → € 51,1 miljoen (eind 2030).
- Financieringsbehoefte: € 60,8 miljoen in 2027 → € 112,3 miljoen in 2030.
- Weerstandsratio: 2,36 in 2027 (streefwaarde 1,2).

Vraag voor de raad: Hoe beoordeelt het college de financiële ontwikkelingen in samenhang, en welke ruimte restert voor tegenvallers en nieuwe keuzes?

In één oogopslag: enkele cijfers

Structureel resultaat (€ mln)	Nog te realiseren besparingen sociaal domein (structureel, € mln)	Solvabiliteit	Kengetal grondexploitatie	Algemene reserve (€ mln)	Weerstandsratio (streefwaarde 1,2)
2,4 (2027)	14,6 (2027)	30% (2027)	5% (2027)	60,4 (eind 2026)	2,36 (2027)
-7,3 (2028)	17,9 (vanaf 2029)	→ 23% (2030)	→ 14% (2030)	→ 51,1 (eind 2030)	
	waarvan 17,4 sociaal domein				

Positief!

- Begroting 2027 is structureel sluitend.
- Duidelijke strategische koers en nieuwe opzet programmaplan.
- Weerstandsratio ligt ruim boven de gemeentelijke norm.

Kernvraag voor de raad

Wat kunnen en willen we realiseren binnen onze financiële ruimte en uitvoeringskracht?

Rekenkamer Almelo | Quickscan Programmabegroting 2027 — September 2026

Samenvatting

De Programmabegroting 2027 is de eerste begroting van de nieuwe bestuursperiode en geeft uitvoering aan de ambities uit het collegeprogramma. Het programmaplan heeft daarbij een nieuwe opzet. De vier strategische opgaven zijn uitgewerkt langs verschillende tijdshorizonnen, van prestaties in 2027 en latere jaren tot maatschappelijke effecten richting 2045. Hiermee legt het college een basis om ambities, prestaties en indicatoren met elkaar te verbinden.

Positieve ontwikkeling: meer houvast voor sturing
De Programmabegroting 2027 zet een positieve stap in de informatievoorziening aan de raad. De nieuwe opzet van het programmaplan versterkt met de koppeling tussen doelen, prestaties en indicatoren de basis voor sturing en verantwoording. De financiële informatie is overzichtelijker doordat lasten en baten zijn geconcentreerd in de basisbegroting. Ook zijn de ombuigingen helder in beeld, inclusief het onderscheid tussen gerealiseerde en nog te realiseren maatregelen, en worden de verschillen ten opzichte van de Kaderbrief inzichtelijk toegelicht. De begroting biedt daarmee meer houvast om ontwikkelingen te volgen. De aandachtspunten uit deze quickscan bieden aanknopingspunten om deze lijn verder te versterken.

De nieuwe opzet biedt een sterkere basis voor sturing en verantwoording, maar biedt nog niet op alle onderdelen voldoende houvast om de voortgang te volgen. Een deel van de indicatoren bevat geen nul- of streefwaarde en bij verschillende prestaties is niet duidelijk welk resultaat specifiek in 2027 wordt gerealiseerd. Ook is niet rechtstreeks zichtbaar welke middelen met de vier strategische opgaven zijn gemoeid. Voor de raad is daardoor mogelijk niet altijd eenvoudig te volgen welke concrete resultaten worden nagestreefd, welke prestaties daarvoor worden geleverd en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn.

Tegelijkertijd komen nieuwe ambities, bestaande besparingen en een nieuwe dekkingsopgave samen. De begroting is voor 2027 structureel sluitend, maar vanaf 2028 ontstaat een structureel tekort. Voor 2028 bedraagt dit ongeveer € 7,3 miljoen. Concrete maatregelen hiervoor zijn nog niet in de begroting verwerkt. Het college stelt zeven kaders voor waarbinnen richting de Perspectiefnota 2028-2031 maatregelen worden uitgewerkt. Tegelijkertijd moet nog ongeveer € 14,6 miljoen aan eerder vastgestelde besparingen in 2027 worden gerealiseerd, oplopend tot € 17,9 miljoen structureel vanaf 2029. Daarvan heeft ongeveer € 17,4 miljoen betrekking op het sociaal domein. Eerdere realisatiecijfers en actuele afwijkingen laten zien dat realisatie van deze besparingen aandacht blijft vragen.

De financiële uitgangspositie is nog sterk, maar verschillende indicatoren ontwikkelen zich gedurende de begrotingsperiode minder gunstig. De weerstandsratio bedraagt in 2027 2,36 bij een gemeentelijke streefwaarde van 1,2. Tegelijkertijd daalt de solvabiliteit van 30% in 2027 naar 23% in 2030, stijgt het kengetal grondexploitatie van 5% naar 14% en neemt de algemene reserve af van € 60,4 miljoen eind 2026 naar € 51,1 miljoen eind 2030. De berekende financieringsbehoefte loopt op van € 60,8 miljoen euro in 2027 naar € 112,3 miljoen in 2030. Dit is een stijging van € 51,5 miljoen. Hiervan heeft € 41,3 miljoen betrekking op de herfinanciering van aflopende leningen. Dit betekent dat de verwachte omvang van de portefeuille langlopende leningen in 2030 ten opzichte van 2027 toeneemt met € 10,2 miljoen. Voor de raad ligt daarmee vooral de vraag voor welke ambities binnen de beschikbare financiële ruimte en uitvoeringskracht daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd. Daarbij is ook van belang dat de begroting voldoende inzicht geeft in de relatie tussen doelen, prestaties en middelen, zodat de raad gedurende de bestuursperiode kan volgen of de beoogde maatschappelijke resultaten worden bereikt.

Vragen voor de raadsbehandeling
De quickscan brengt verschillende onderwerpen in beeld waarover de raad bij de behandeling van de begroting nadere informatie kan vragen. De belangrijkste vragen zijn:

1. Welke resultaten wil het college uiterlijk in 2030 bereiken, welke concrete resultaten moeten daarvoor in 2027 worden gerealiseerd en hoe worden deze gemeten?
2. Welke budgetten zijn gekoppeld aan de vier strategische opgaven?

3. Hoe verhouden de ambities zich tot de beschikbare financiële en organisatorische capaciteit?
4. Hoe realiseerbaar is de resterende structurele besparing van € 17,4 miljoen binnen het sociaal domein?
5. Hoe realistisch is de investeringsplanning gezien de realisatie in eerdere jaren en de beschikbare uitvoeringscapaciteit?
6. Welke toekomstige rentelasten zijn al in de meerjarenraming verwerkt en welke nog niet?
7. Hoe beoordeelt het college de financiële ontwikkelingen in samenhang en welke ruimte resteert voor tegenvallers en nieuwe keuzes?

1. Inleiding

1.1 Functie en doel van de programmabegroting

Jaarlijks stelt u de programmabegroting vast. Met dat document geeft u inhoud aan uw kaderstellende rol en oefent het budgetrecht uit. De programmabegroting vormt ook het fundament voor uw controlerende taak: in de jaarverantwoording kunt u controleren of het college de afgesproken onderwerpen binnen de inhoudelijke en financiële kaders van de programmabegroting uitvoerde. Om deze functie goed te kunnen vervullen, is het belangrijk dat de programmabegroting een helder antwoord geeft op de onderstaande vragen:

1. Wat willen wij bereiken (doelen / effecten)?
2. Wat gaan we daarvoor doen (prestaties / activiteiten)?
3. Wat mag dat kosten (budget / investeringen)?

Een navolgbare relatie tussen deze drie vragen is daarbij van belang. In navolging van eerdere QS's bouwden wij de QS PB 2027 rond deze drie vragen op. Daaraan voegden wij de volgende vragen toe:

4. Hoe gaan we dat dekken?
5. Wat is onze financiële positie?

1.2 Leeswijzer

Na deze inleiding geven wij onze aandachtspunten per genoemde vraag weer. In navolging van eerdere QS's kozen wij niet meer voor het onderscheid in een deel met de hoofdlijn en een tabel met detailbevindingen. In het kader van de leesbaarheid integreerden wij deze onderdelen. Wij hopen met de QS bij te dragen aan de informatievoorziening en daarmee een waardevolle behandeling van de PB 2027!

2. Wat willen wij bereiken?

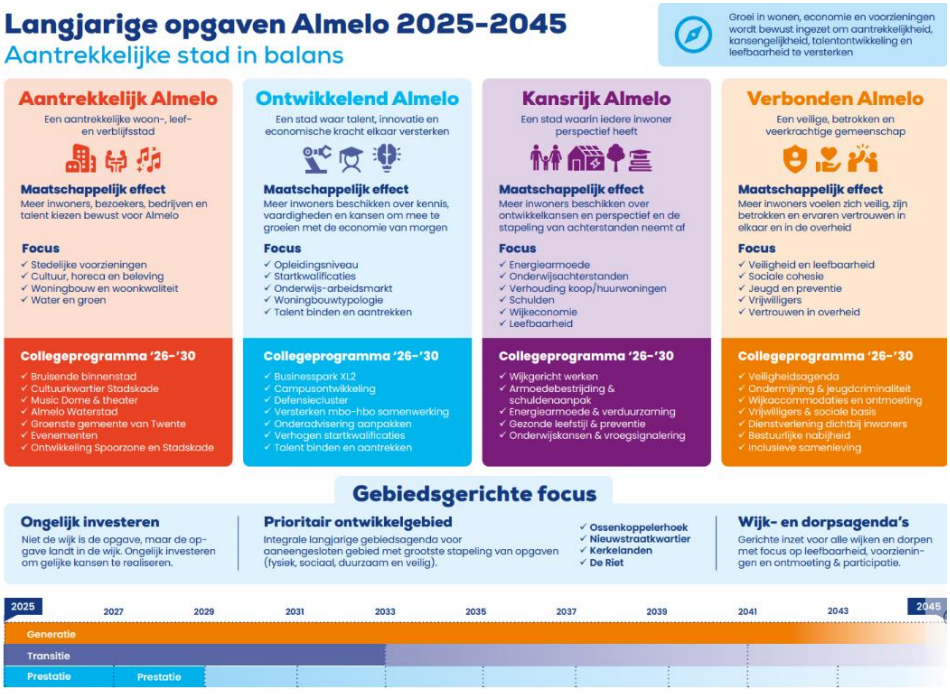
2.1 Programmaplan en basisbegroting blijven twee verschillende invalshoeken

Net als in voorgaande jaren maakt Almelo onderscheid tussen een programmaplan en een basisbegroting. In het programmaplan staan voor 2027 vier langjarige strategische opgaven centraal, met bijbehorende doelen, prestaties en indicatoren. De reguliere gemeentelijke taken en de financiële lasten en baten zijn grotendeels opgenomen in de basisbegroting, die is opgebouwd volgens de BBV-taakvelden.

De ambities, doelen en indicatoren staan daarmee vooral in het programmaplan, terwijl de lasten en baten via de taakvelden in de basisbegroting worden geautoriseerd. Daardoor is niet rechtstreeks zichtbaar hoeveel middelen met een afzonderlijke strategische opgave of maatschappelijk doel zijn gemoeid. Een vraag aan het college kan zijn om dat inzicht te geven.

2.2 Nieuwe opzet programmaplan verbindt verschillende tijdshorizonnen

De PB 2027 brengt een structuur aan tussen langetermijneffecten, de gewenste maatschappelijke beweging en prestaties in de bestuursperiode. De langjarige strategie *Aantrekkelijke stad in balans* is uitgewerkt in vier opgaven: Aantrekkelijk Almelo, Ontwikkelend Almelo, Kansrijk Almelo en Verbonden Almelo. De begroting onderscheidt daarbij drie tijdshorizonnen: het generatie-effect richting 2045, de gewenste maatschappelijke beweging in 2030-2034 en de prestaties in 2027 en latere jaren. Aan deze niveaus zijn respectievelijk generatie-, transitie- en prestatie-indicatoren gekoppeld. In eerdere programmabegrotingen was deze driedeling niet op deze wijze opgenomen. Hiermee legt het college een basis voor de versterking van sturing en verantwoording.

(pagina 22 PB 2027)

2.3 Indicatoren bevatten niet altijd een nul- of streefwaarde

Aan de drie niveaus zijn generatie-, transitie- en prestatie-indicatoren gekoppeld. Een deel van deze indicatoren bevat geen nulwaarde of concrete streefwaarde. Voorbeelden zijn 'ontwikkeling leegstand', 'groei horecavoorzieningen' en 'voortgang campusontwikkeling'. Bij deze indicatoren geeft het college aan wat wordt gevolgd, maar is niet met een waarde aangegeven welke ontwikkeling wordt nagestreefd of wanneer het beoogde resultaat is bereikt.

Bij onderdelen van *Ontwikkelend Almelo* en *Kansrijk Almelo* zijn wel indicatoren opgenomen die de gewenste ontwikkeling nader duiden. Dit zou kunnen dienen als voorbeeld voor de andere opgaven.

Generatie-indicatoren

- Groei van innovatieve en kennisintensieve werkgelegenheid
- Betere aansluiting samenstelling beroepsbevolking op aanbod arbeidsmarkt
- Aandeel jongeren met startkwalificatie ligt op het G40-gemiddelde
- Groter aandeel HBO- en WO-opgeleiden
- Talentontwikkeling ligt op het G40-gemiddelde
- Groter aandeel jongeren dat in Almelo blijft wonen en werken
- Meer talent dat zich langdurig aan Almelo verbindt
- Voldoende passende woningen voor verschillende doelgroepen

(pagina 29 PB 2027)

Generatie-effect (2045)

- Energiearmoede in kwetsbare buurten ligt op het gemiddelde van de G40-steden
- Onderwijsachterstanden ligt op het gemiddelde van de G40-steden;
- Afname aantal buurten met een zeer hoge MDI-score en afname van verschil in ontwikkelsnelheid met andere buurten
- Woningdifferentiatie in prioritaire buurten ligt op het stedelijk gemiddelde
- Problematische schulden in prioritaire buurten zijn sterk afgenomen
- Significante afname van het aantal kinderen dat opgroeit in huishoudens met financiële kwetsbaarheid
- Meer inwoners ervaren regie en grip op hun eigen leven en toekomst
- Afname van jongeren die afglijden in criminaliteit

(pagina 33 PB 2027)

Daarnaast ligt een deel van de maatschappelijke effecten pas in 2030-2034 of 2045. In de PB 2027 maakt het college niet specifiek duidelijk welke tussentijdse effecten zichtbaar moeten worden.

Welke concrete resultaten wil het college uiterlijk in 2030 bereiken en aan welke indicatoren en streefwaarden kan de raad beoordelen of de strategie op koers ligt?

2.4 Basisbegroting bevat veel informatie, maar beperkt expliciete beleidsdoelen

De basisbegroting bevat, evenals vorig jaar, geen systematisch geformuleerde strategische of operationele doelen per taakveld. Wel zijn per hoofdtaakveld uitgelichte activiteiten en indicatoren opgenomen. Voor de achterliggende beleidsdoelen wordt onder meer verwezen naar beleidsnota's, het programmaplan en toelichtingen.
De opzet verschilt daarmee van het programmaplan, waar per strategische opgave doelen, prestaties en indicatoren in samenhang worden gepresenteerd. Voor de reguliere taken in de basisbegroting is niet voor ieder taakveld een vergelijkbare doel-prestatie-indicatorstructuur opgenomen. De raad kan zich de vraag stellen op welke wijze hij bij de reguliere taken kan volgen welke resultaten met de beschikbare middelen worden nagestreefd en gerealiseerd?

2.5 Extra inzet in prioritaire ontwikkelgebieden is niet afzonderlijk gekwantificeerd

Een uitgangspunt van de langjarige strategie is dat Almelo extra inzet pleegt in buurten waar maatschappelijke opgaven zich stapelen. Het prioritaire ontwikkelgebied bestaat uit Ossenkoppelerhoek, Nieuwstraatkwartier, Kerkelanden en De Riet. Voor deze gebieden worden onder meer ontwikkelingen nagestreefd op bestaanszekerheid, onderwijs, woningdifferentiatie, leefbaarheid en veiligheid.
De begroting bevat geen afzonderlijk overzicht van de extra financiële middelen en organisatorische capaciteit die voor deze gebieden worden ingezet ten opzichte van andere wijken. Ook zijn deze extra middelen niet afzonderlijk gekoppeld aan de voor de prioritaire gebieden beoogde resultaten. Welke extra financiële middelen en organisatorische capaciteit worden ingezet in de prioritaire ontwikkelgebieden en welke resultaten moeten daarmee uiterlijk in 2030 worden bereikt?

2.6 Transformatie sociaal domein is zowel inhoudelijke ambitie als financiële noodzaak

De beweging van curatieve ondersteuning naar preventie, vroegsignalering, algemene voorzieningen en een sterkere sociale basis vormt een onderdeel van *Kansrijk Almelo*. Aan ontwikkelingen binnen het sociaal domein is daarnaast een financiële besparingsopgave gekoppeld (zie hoofdstuk 5).

In de PB 2026 werd het op orde brengen van de uitvoeringsorganisatie, bedrijfsvoering en bedrijfsprocessen als voorwaarde genoemd voor het realiseren van de transformatie en besparingen. Daarbij werd onder meer voortgebouwd op Plan de Campagne.

De financiële realisatie van de besparingen geeft op zichzelf nog geen inzicht in de maatschappelijke gevolgen daarvan. In de QS JV 2025 constateerden wij dat bij de verantwoording over de besparingsmaatregelen beperkt zichtbaar was in hoeverre eerder benoemde maatschappelijke effecten daadwerkelijk waren opgetreden. U kunt overwegen het college de volgende vraag te stellen: Aan de hand van welke maatschappelijke en financiële indicatoren volgt het college de transformatie van het sociaal domein en de daaraan gekoppelde besparingen, en in hoeverre zijn de organisatorische randvoorwaarden voor realisatie inmiddels op orde?

2.7 Ambities vragen om financiële ruimte en voldoende uitvoeringskracht

De PB 2027 bevat op meerdere beleidsterreinen ontwikkelingen en transities. Voorbeelden zijn gebieds- en grondontwikkeling, de transformatie van het sociaal domein, de verdere ontwikkeling van het Sportpark, de transitie van de binnenstad, de energie- en warmtetransitie en de intensivering van het wijkgericht werken. De langjarige strategie *Aantrekkelijke stad in balans* omvat daarnaast een domeinoverstijgende aanpak en investeringen die meerdere jaren beslaan.
De begroting is voor 2027 structureel sluitend. Vanaf 2028 ontstaat volgens de begroting een structureel tekort van ongeveer € 7,3 miljoen. Daarnaast moeten eerder vastgestelde besparingen nog worden gerealiseerd. De nog te realiseren structurele besparingsopgave loopt op van ongeveer € 14,6 miljoen in 2027 naar € 17,9 miljoen vanaf 2029.
De begroting bevat daarmee in dezelfde periode ambities en investeringen, een resterende besparingsopgave en vanaf 2028 een nieuw structureel begrotingstekort.
Hoe verhouden de geplande ambities, investeringen en transities zich tot de beschikbare financiële en organisatorische capaciteit in de komende jaren?

3. Wat gaan we daarvoor doen?

3.1 De programmabegroting geeft uitvoering aan de ambities en doelstellingen uit het collegeprogramma

De PB 2027 vormt de eerste financiële en beleidsmatige vertaling van het nieuwe collegeprogramma 2026-2030 *Voor Almelo nu en morgen*. De ambities uit het collegeprogramma zijn verwerkt in het programmaplan en vertaald naar concrete prestaties voor 2027 en verder. Daarnaast zijn middelen beschikbaar gesteld voor onder meer bedrijvigheid en werkgelegenheid, de binnenstad, veiligheid, wijkgericht werken, ondersteuning van jongeren, cultuur, groen en duurzaamheid.

3.2 Ambities worden vertaald naar prestaties, maar niet altijd specifiek voor 2027

In het programmaplan koppelt het college de langetermijneffecten en gewenste maatschappelijke beweging aan prestaties voor 2027 en latere jaren. Daarmee maakt de begroting zichtbaar welke prestaties volgens het college bijdragen aan de gewenste maatschappelijke ontwikkeling. Bij de prestaties wordt echter veelal de periode '2027 en later' gehanteerd. Een deel van de prestaties is bovendien meerjarig of procesmatig geformuleerd, bijvoorbeeld als periode 'werken verder aan', 'we zetten in op' of 'we versterken'. Daardoor is niet altijd afzonderlijk zichtbaar welk concreet resultaat in 2027 wordt gerealiseerd en welk deel betrekking heeft op latere jaren. De mate waarin prestaties naar afzonderlijke jaren zijn uitgewerkt verschilt bovendien per strategische opgave. Bij *Kansrijk Almelo* zijn verschillende prestaties specifiek voor 2027 benoemd; bij andere opgaven hebben meer prestaties betrekking op een langere periode.

Welke prestaties willen we leveren in 2027 en later?

Almelo levert in 2027 en de komende jaren concrete prestaties die bijdragen aan de gewenste beweging die we voor de middellange termijn in gang willen zetten. Deze prestaties sluiten aan bij de eerdergenoemde bestuurlijke keuzes uit het collegeprogramma.

In 2027 zetten we stevig in op de uitvoering van de preventieve koers uit het collegeprogramma. Daarbij richten we ons op activiteiten waarvan onderzoek en praktijkervaring laten zien dat zij daadwerkelijk bijdragen aan meer bestaanszekerheid en kansengelijkheid.

- We breiden de werkwijze van Leeflab uit naar Ossenkoppelerhoek, Wierdensehoek en Nieuwstraatkwartier en versterken de inzet op vroegsignalering van financiële, sociale en gezondheidsproblemen. Daarbij investeren we nadrukkelijk in buurten waar de maatschappelijke opgaven het grootst zijn.
- We zetten de aanpak van schuldenproblematiek voort, werken samen met het Schuldenlab en onderzoeken mogelijkheden om inwoners meer rust en overzicht te bieden door schuldenproblematiek eenvoudiger en integraler aan te pakken.
- We intensiveren de aanpak van energiearmoede, onder andere via samenwerking binnen de Renovatiedeal en door verduurzaming van woningen te koppelen aan lagere woonlasten en verbeterde gezondheid.
- Jongeren met schulden helpen we om uit de geldproblemen te komen en weer perspectief op te bouwen.

(pagina 33 PB 2027)

Welke concrete prestaties moeten in 2027 worden gerealiseerd en welke prestaties hebben een meerjarig karakter?

3.3 Selectiecriteria voor uitgelichte activiteiten zijn niet vermeld

In de basisbegroting worden per hoofdtaakveld activiteiten uitgelicht. De begroting vermeldt niet op basis van welke criteria deze activiteiten zijn geselecteerd. Daardoor is uit de PB 2027 niet af te leiden waarom deze activiteiten wel zijn uitgelicht en andere activiteiten niet. U kunt vragen op basis van welke criteria het college bepaalt welke activiteiten per hoofdtaakveld in de begroting worden uitgelicht, en hoe wordt geborgd dat hiermee de voor de raad meest relevante ontwikkelingen in beeld komen?

3.4 Gemeente kiest voor actieve rol in grond- en gebiedsontwikkeling

De woningbouw- en ontwikkelambities werken ook door in het grondbeleid. De gemeente kiest voor actieve regie en grondverwerving in onder meer Aalanderveld, Aadorp, Spoorzone, Stadskade en Businesspark XL II. Daarmee vergroot de gemeente haar mogelijkheden om ontwikkelingen te sturen en te versnellen, maar nemen ook het financiële belang en de risico's van grond- en gebiedsontwikkeling toe. Los daarvan laten de huidige grondexploitaties zien dat met grondontwikkeling al een aanzienlijk financieel belang is gemoeid.

Grondexploitaties	Boekwaarde	nog te maken		eind	geraamd eindresultaat		
	1-1-2027	kosten	opbrengsten	jaar	eindwaarde	op CW (2%)	N/V
Werklocaties							
Rhijnbeek	6.400	2.197	0	2028	8.598	8.264	N
Bedrijvenpark Twente Noord	1.474	2.043	1.377	2028	2.140	2.057	N
XL1	5.594	1.082	6.658	2027	18	18	N
XL2	11.344	189.180	188.671	2041	11.853	8.807	N
Subtotaal werklocaties	**24.812**	**194.502**	**196.706**		**22.609**	**19.146**	
Woningbouw							
Almelo Noordoost	-11.968	9.100	9.827	2031	-12.696	-11.499	V
Heetveldsweg	5	0	0	2026	5	5	N
Ary Schefferstraat	327	225	0	2027	552	541	N
Rietveldstraat	182	0	0	2026	182	182	N
Gravenstraat	480	0	0	2026	480	480	N
Parkbuurt	-2.250	5.129	5.935	2029	-3.056	-2.880	V
Schelfhorstdwarsweg	97	1.202	1.299	2027			V
Hagengracht	-248	244	0	2028	-4	-4	V
Westerdok	10.717	32.438	27.562	2035	15.593	13.047	N
Achter de Molen fase 1	4.571	13.112	9.265	2035	8.418	7.044	N
Stadskade	4.533	10.682	6.938	2035	8.277	6.926	N
Weggeler	7.596	1.873	2.710	2030	6.759	6.244	N
Subtotaal woningen	**14.042**	**74.005**	**63.536**		**24.510**	**20.086**	
Totaal	**38.854**	**268.507**	**260.242**		**47.119**	**39.232**	N

Bedragen x 1.000 euro

(pagina 137)

De lopende grondexploitaties kennen gezamenlijk een geraamd nadelig eindresultaat van ongeveer € 39 miljoen op contante waarde, waarvoor voorzieningen zijn getroffen. Voor risico's binnen de grondexploitaties is € 16,2 miljoen aan weerstandscapaciteit benodigd. Het kengetal grondexploitatie stijgt volgens de begroting van 5% in 2027 naar 14% in 2030. De begroting noemt onder meer tijdigheid van planvorming, marktopnamevermogen en financiële haalbaarheid als onzekerheden. U kunt het college vragen hoe het de mogelijke risico’s in grond- en gebiedsontwikkeling bewaakt en op welke wijze de raad hierover tussentijds wordt geïnformeerd.

Naar aanleiding van de motie *Grip op grond XL2* worden de grondexploitaties vanaf 2026 naast de jaarrekening ook bij de begroting herijkt en waar nodig bijgesteld. Daarnaast informeert het college de raad via de zomerrapportage over de voortgang.

3.5 Informatie over grote projecten staat in verschillende begrotingsonderdelen

Almelo werkt aan verschillende investerings- en gebiedsontwikkelingsprojecten. Informatie over de voortgang, financiële omvang, planning en risico's daarvan staat op verschillende plaatsen in de begroting, waaronder het programmaplan, de basisbegroting, de paragrafen grondbeleid en risicomanagement en het Meerjareninvesteringsplan. De begroting bevat, anders dan eerdere begrotingen, geen afzonderlijke paragraaf majeure projecten. Op welke wijze kan de raad per majeur project inzicht krijgen in planning, financieel kader, realisatie, risico's en eventuele afwijkingen?

3.6 Verbonden partijen

Van aanbevelingen naar uitvoering
De gemeente realiseert een deel van haar taken en doelen via verbonden partijen en andere samenwerkingsverbanden. In het eerdere gezamenlijke rekenkameronderzoek naar de Twentse samenwerking (Zicht op zeggenschap Almelo - iBabs Publieksportaal) zijn aanbevelingen gedaan voor de informatievoorziening aan en positie van de raad. Deze aanbevelingen zijn door de raad overgenomen. Het college kondigde daarnaast aan de Kadernota governance te verbreden naar een Kadernota samenwerkingsverbanden, zodat deze ook andere samenwerkingsvormen dan formele verbonden partijen omvat. Wat is de stand van zaken van de Kadernota samenwerkingsverbanden, op welke wijze zijn de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek daarin verwerkt en welke wijzigingen in de informatievoorziening aan de raad zijn inmiddels doorgevoerd?

Omgevingsdienst Twente
De Omgevingsdienst Twente (ODT) voert namens Almelo taken uit. Eerder rekenkameronderzoek bevatte bevindingen over onder andere opdrachtgeverschap, governance, uitvoering en informatievoorziening. De PB 2027 vermeldt dat de begroting van de ODT voor deelnemende gemeenten geen realistisch inzicht geeft in de daadwerkelijk te verwachten bijdrage. Jaarlijks wordt door de deelnemers ongeveer 12.000 uur aanvullend gevraagd boven op de reguliere uren. Voor Almelo gaat het om 1.500 extra uren. Deze aanvullende uren zijn niet in de begroting van de ODT opgenomen en deelnemende gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het dekken van deze kosten.

Ontwikkelingen
In de begroting 2027 is uitsluitend een overzicht opgenomen van de reguliere uren per gemeente en de daarmee samenhangende kosten. Overige werkzaamheden die ODT voor de deelnemende gemeenten uitvoert, worden afzonderlijk in rekening gebracht. Afgelopen jaren is gebleken dat jaarlijks 12.000 uren aanvullend gevraagd zijn door de deelnemers. Voor deze uren is het afgelopen jaar dekking gevonden in vacatureruimte van (nog) niet ingevulde functies. De verwachting is dat deze de komende jaren wordt ingevuld, waardoor er geen ruimte meer is binnen de begroting om deze extra lasten op te vangen. Omdat deze 12.000 advies-uren niet in de begroting zijn opgenomen is er sprake van daadwerkelijke toename ten opzichte van de begroting. De ODT dient hiervoor dekking op te nemen in de begroting 2027. De begroting van de ODT biedt voor de deelnemende gemeente
geen realistisch inzicht in de daadwerkelijk te verwachten bijdrage. De definitieve afrekening volgt pas aan het einde van het jaar. Deelnemende gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het dekken van de kosten van deze adviesuren in hun begroting 2027 of gedurende het boekjaar 2027.
Voor Almelo betekent dit 1.500 uren extra.

(pagina 130)

Welke financiële gevolgen hebben de 1.500 aanvullende uren voor Almelo, op welke wijze zijn deze kosten in de PB 2027 verwerkt en hoe wordt de raad gedurende het jaar geïnformeerd over afwijkingen in uren, prestaties en kosten bij de ODT?

Financiële risico's
Verbonden partijen zijn in het gemeentelijke risicoprofiel opgenomen als structureel risico met een risicoscore van 18 en een geraamd financieel gevolg van ongeveer € 0,23 miljoen. Het Sportbedrijf blijft de enige partij met een hoge totale risicoscore en valt onder intensief toezicht. De liquiditeitspositie en de structurele exploitatie van het nieuwe Sportpark blijven aandachtspunten. Met de ingebruikname van het Sportpark moet steeds duidelijker worden of de exploitatie binnen de structurele gemeentelijke bijdrage duurzaam sluitend kan worden. Op welk moment verwacht het college voldoende zicht te hebben op de structurele exploitatie van het nieuwe Sportpark en kan worden vastgesteld of de huidige gemeentelijke bijdrage toereikend is?

4. Wat mag dat kosten?

4.1 Collegeprogramma wordt deels incidenteel gefinancierd

Voor de uitvoering van het collegeprogramma wordt in de periode 2027-2030 ruim **€ 9,5 miljoen incidenteel** beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Daarnaast is structureel budget opgenomen dat oploopt tot ruim € 1,1 miljoen vanaf 2030. Dit structurele deel wordt onder andere gedekt uit een stelpost voor beleidsintensivering en een oplopende taakstelling op de ambtelijke organisatie.

Verschillende activiteiten uit het collegeprogramma worden gedurende de bestuursperiode incidenteel gefinancierd. Uit de begroting blijkt niet voor al deze activiteiten of zij na 2030 eindigen of worden voortgezet. Een vraag kan zijn welke incidenteel gefinancierde activiteiten uit het collegeprogramma eindigen na 2030 en voor welke activiteiten voorziet het college voortzetting na deze periode?

4.2 Financiële omvang strategische opgaven niet afzonderlijk opgenomen

Het programmaplan bevat geen integraal overzicht van de lasten en baten per strategische opgave. De financiële autorisatie en verantwoording vinden plaats via de BBV-taakvelden in de basisbegroting. De vier strategische opgaven zijn domeinoverstijgend en worden vanuit meerdere taakvelden gefinancierd. Daardoor is in de begroting niet rechtstreeks zichtbaar hoeveel bestaande en nieuwe middelen met afzonderlijke strategische opgaven, zoals *Kansrijk Almelo* of *Verbonden Almelo*, zijn gemoeid. U zou het college kunnen vragen welke bestaande en nieuwe budgetten bijdragen aan de afzonderlijke strategische opgaven en de daarbinnen opgenomen prestaties.

4.3 Basisbegroting koppelt budgetten niet systematisch aan beleidsdoelen en resultaten

De basisbegroting bevat per taakveld de geraamde lasten en baten en een toelichting op financiële mutaties. De basisbegroting bevat niet per taakveld een systematische koppeling tussen deze budgetten, beleidsdoelen en te realiseren resultaten. Voor achterliggende beleidsdoelen wordt onder meer verwezen naar bestaande beleidsnota's. In hoeverre kunt u als raad bij de basisbegroting beoordelen welke resultaten met de geautoriseerde budgetten moeten worden bereikt?

4.4 Actualisatie investeringsplanning verlaagt geraamde kapitaallasten in 2027

In eerdere quickscans constateerden wij dat investeringen later werden gerealiseerd dan in de begroting was voorzien, waardoor de kapitaallasten lager uitvielen. In de begrotingen 2022, 2023, 2024, 2025 en 2026 is na de perspectiefnota een positieve correctie zichtbaar onder de noemer “kapitaallasten”. Vervolgens zien we ook in de door ons onderzochte JV-en 2024 en 2025 voordelen op kapitaallasten en rente. Dit zijn veelal stevige bedragen. Ook in de PB 2027 leidt de actualisatie van de investeringsplanning tot € 3,5 miljoen lagere geraamde kapitaallasten in 2027. Het college schrijft daarover op pagina 11 van de PB 2027 het volgende:

Kapitaallasten

De kapitaallasten van bestaande investeringen en de stelposten voor kapitaallasten zijn meerjarig doorgerekend. Hierbij is kritisch gekeken naar de planning ten aanzien van het gereedkomen van de investeringen. Naar aanleiding hiervan zijn de kapitaallasten meerjarig geactualiseerd, wat resulteert in een voordelig effect aflopend van 3,5 miljoen euro in 2027 naar 38.000 euro vanaf 2030.

Het college noemt bij de aanpak van het resterende tekort daarnaast het minimaliseren van "planningsoptimisme". De begroting bevat een Meerjareninvesteringsplan met het voorgenomen investeringsvolume voor de komende jaren. Een vraag kan zijn op welke wijze bij het Meerjareninvesteringsplan rekening is gehouden met de feitelijke realisatie van investeringen in voorgaande jaren en de beschikbare uitvoeringscapaciteit? Inzicht hierin kan van belang zijn om te weten of achterblijvende kapitaallasten ook in komende begrotingen tot voordelen gaan leiden.

5. Hoe gaan we dat dekken?

5.1 Vanaf 2028 is sprake van een structureel tekort

De begroting 2027 sluit met een voordelig begrotingssaldo van ongeveer € 2,2 miljoen en een structureel voordeel van ongeveer € 2,4 miljoen. Vanaf 2028 ontstaat een structureel tekort. In 2030 bedraagt dit ongeveer € 6,4 miljoen.

In onderstaande tabel is het Financieel Meerjarenperspectief (FMP) voor de periode 2027-2030 gepresenteerd.

	2027		2028		2029		2030	
Totaal lasten	395.690	N	406.536	N	410.310	N	420.537	N
Totaal baten	-397.387	V	-398.395	V	-402.449	V	-413.454	V
Saldo van baten en lasten	**-1.697**	**V**	**8.141**	**N**	**7.861**	**N**	**7.083**	**N**
Stortingen reserves	7.204	N	3.362	N	3.362	N	3.262	N
Onttrekkingen reserves	-7.730	V	-4.390	V	-4.209	V	-4.009	V
Saldo reserve mutaties	**-526**	**V**	**-1.028**	**V**	**-847**	**V**	**-747**	**V**
Begrotingssaldo	**-2.222**	**V**	**7.113**	**N**	**7.014**	**N**	**6.336**	**N**
Waarvan: incidentele baten en lasten	165	N	-150	V	-150	V	-150	V
Structureel begrotingssaldo	**-2.387**	**V**	**7.263**	**N**	**7.164**	**N**	**6.486**	**N**

Bedragen x 1.000 euro

(pagina 9 PB 2027)

In de Kaderbrief 2027 meldde het college de onderstaande financiële ontwikkeling:

Financieel meerjarenperspectief	2027	N/V	2028	N/V	2029	N/V	2030	N/V
Structureel saldo Begroting 2026 [1]	-0.42	V	5,43	N	7,10	N	7.10	N
Septembercirculaire 2025	0,79	N	0,95	N	1,09	N	1,09	N
Decembercirculaire 2025	1,13	N	1,29	N	1,31	N	1,32	N
Geactualiseerd structureel saldo	**1,50**	**N**	**7,67**	**N**	**9,50**	**N**	**9,51**	**N**

Bedragen x 1 miljoen euro

Meerjarig is het structurele tekort lager geworden. In de Kaderbrief 2027 was het de algemene uitkering uit het gemeentefonds dat het tekort verhoogde, in de PB 2027 zorgt de algemene uitkering uit het gemeentefonds juist voor voordelen. Het verloop van de algemene uitkering laat daarmee een grillig karakter zien. Het college verwerkt in de PB 2027 nog geen aanvullende maatregelen om het structurele tekort vanaf 2028 op te lossen. Het voornemen is om hiervoor richting de Perspectiefnota 2028-2031 besparingsrichtingen uit te werken. In de begroting stelt het college voor deze uitwerking zeven kaders voor. De raad stelt met deze begroting de kaders voor die uitwerking vast, maar besluit nog niet over de maatregelen zelf.

5.2 Voor de nieuwe dekkingsopgave stelt het college zeven kaders voor

Voor de uitwerking van maatregelen richting de Perspectiefnota 2028-2031 stelt het college zeven kaders voor. Deze zeven kaders zijn:

1. Structureel tekort vraagt om structurele keuzes;
2. Collegeprogramma 2026-2030 is leidend;
3. Binnen sociaal domein blijven de eerder ingezette hervormingen het uitgangspunt;
4. Focus op substantiële maatregelen in plaats van kaasschaafbezuinigingen;
5. Financiële ruimte wordt breed gezocht;
6. Besparingen moeten realistisch zijn;
7. Er worden geen extra zelfstandige besparingen op de organisatie opgelegd.

(pagina 4 PB 2027)

Deze kaders geven richting aan de onderdelen waar het college bij de uitwerking wel of niet naar maatregelen wil zoeken. Bieden de voorgestelde kaders voldoende richting en ruimte om voldoende besparingsmaatregelen uit te werken voor de structurele dekkingsopgave vanaf 2028?

5.3 Een deel van de eerder vastgestelde besparingen moet nog worden gerealiseerd

De totale structurele besparingsopgave loopt op tot ruim € 33 miljoen vanaf 2029. Daarvan is € 15,7 miljoen structureel geïmplementeerd en afgerond.

Totaaloverzicht besparingsmaatregelen

Omschrijving	2026	2027	2028	2029 e.v.
Dekkingsmaatregelen	-4.620	-5.590	-6.490	-6.490
Taakstellende maatregel	-7.490	-8.090	-8.665	-8.740
Beleidsmaatregelen	-11.240	-15.200	-17.400	-18.390
Totaal besparingsmaatregelen	**-23.350**	**-28.880**	**-32.555**	**-33.620**
Geïmplementeerde en afgeronde besparingsmaatregelen:				
Dekkingsmaatregelen	4.620	5.590	6.490	6.490
Taakstellende maatregel	7.309	7.737	8.237	8.237
Beleidsmaatregelen	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal geïmplementeerd en afgerond	**12.929**	**14.327**	**15.727**	**15.727**
Totaal openstaand	**-10.421**	**-14.553**	**-16.828**	**-17.893**

Bedragen x 1.000 euro

Vanaf 2029 resteert daarmee ongeveer € 17,9 miljoen aan structurele besparingen die nog moeten worden gerealiseerd. In 2026 bedraagt het nog te realiseren bedrag € 10,4 miljoen en in 2027 ongeveer € 14,6 miljoen. Deze besparingen zijn financieel verwerkt in het meerjarenperspectief. De feitelijke realisatie ervan vindt geheel of gedeeltelijk in 2027 en latere jaren plaats.

(pagina 15 PB 2027)

De onderstaande tabel laat zien dat tot op heden vooral maatregelen zijn geïmplementeerd en afgerond in de categorieën “dekkingsmaatregelen” en “taakstellende maatregelen”.

Geïmplementeerde en afgeronde maatregelen

Omschrijving	Herkomst	2026	2027	2028	2029 e.v.
Dekkingsmaatregelen					
Voor 2026 geïmplementeerd en afgerond		-4.620	-5.590	-6.490	-6.490
Totaal dekkingsmaatregelen		**-4.620**	**-5.590**	**-6.490**	**-6.490**
Taakstellende maatregelen					
Voor 2026 geïmplementeerd en afgerond		-5.550	-5.550	-5.550	-5.550
Taakstelling organisatie	ZR2026	-500	-1.000	-1.500	-1.500
Ombuiging datagedreven werken (gedeeltelijk)	B2027	-1.259	-1.187	-1.187	-1.187
Totaal taakstellende maatregelen		**-7.309**	**-7.737**	**-8.237**	**-8.237**
Beleidsmaatregelen					
Voor 2026 geïmplementeerd en afgerond		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal beleidsmaatregelen		**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**
Totaal geïmplementeerd en afgerond		**-12.929**	**-14.327**	**-15.727**	**-15.727**

Bedragen x 1.000 euro

Het college geeft aan dat deze maatregelen eenvoudig te realiseren zijn. De invulling van de beleidsmaatregelen is € 1 miljoen.

(pagina 16 PB 2027)

Openstaande besparingsmaatregelen

Omschrijving	Herkomst	2026	2027	2028	2029 e.v.
Taakstellende maatregelen					
Ombuiging datagedreven werken	B2023	-1.440	-1.440	-1.440	-1.440
Invulling taakstelling datagedreven werken	B2027	1.259	1.187	1.187	1.187
Taakstelling organisatie	B2027	0	-100	-175	-250
Totaal taakstellende maatregelen		**-181**	**-353**	**-428**	**-503**
Beleidsmaatregelen					
Sociaal domein	PN 2025-2028	-5.200	-7.620	-8.420	-8.420
Sociaal domein	PN 2026-2029	-5.040	-6.580	-7.980	-8.970
Totaal beleidsmaatregelen		**-10.240**	**-14.200**	**-16.400**	**-17.390**
Totaal openstaand		**-10.421**	**-14.553**	**-16.828**	**-17.893**

Bedragen x 1.000 euro

De nog openstaande maatregelen, oplopend naar € 17,9 miljoen, bevinden zich vrijwel volledig in de categorie beleidsmaatregelen binnen het sociaal domein.

(pagina 17 PB 2027)

5.4 Binnen het sociaal domein is € 17,4 miljoen aan eerder vastgestelde besparingen nog niet volledig gerealiseerd

In eerdere programmabegrotingen zijn besparingen binnen het sociaal domein verwerkt. In de PB 2027 resteert binnen dit domein in 2027 € 14,2 miljoen aan beleidsmatige besparingen die nog moeten worden gerealiseerd. Vanaf 2029 bedraagt dit ongeveer € 17,4 miljoen.

De realisatie van de besparingen in eerdere jaren laat zien dat de uitvoering niet vanzelfsprekend is. Uit de Jaarverantwoording 2025 bleek dat 28% van de voor 2025 geraamde besparingsmaatregelen niet volgens plan werd gerealiseerd. Een deel daarvan werd incidenteel opgevangen. Ook in de Zomerrapportage 2026 wordt een afwijking gemeld. Van de voor 2026 geraamde besparing van € 5 miljoen op het aanbieden van Wmo-begeleiding in een algemene voorziening en het sturen op indicaties wordt naar verwachting € 2 miljoen gerealiseerd. Het verwachte verschil bedraagt daarmee € 3 miljoen. Volgens het college is de invoering van de algemene voorziening complexer dan verwacht.

Ook de PB 2027 vermeldt daarnaast dat de invoering van de algemene voorziening voor Wmo-begeleiding complexer is dan eerder voorzien. Hierdoor wordt € 2,1 miljoen van de eerder geraamde besparing in 2027 en € 0,9 miljoen in 2028 later gerealiseerd. Daarnaast vervalt een eerder geraamd voordeel op beschermd wonen, met een nadeel van € 0,6 miljoen in 2027 oplopend tot € 1,0 miljoen structureel.

Bij de kaders voor de nieuwe dekkingsopgave vermeldt het college dat verdere besparingen binnen het sociaal domein, gelet op de nog in te vullen opgave, "uiterst risicovol en daarmee vooralsnog niet reëel" zijn. In het collegeprogramma is daarentegen ook de navolgende tekst te lezen:

> Uitbreiding van de werkwijze van het Leeflab naar meerdere wijken en de uitbreiding van schoolmaatschappelijk werk. Dit vraagt om een investering van in totaal **1,4 miljoen euro**. Extra personele inzet in het sociaal domein lossen wij op binnen het eigen domein en dekken wij uit de bestaande capaciteit.

Niet duidelijk is hoe dit zich verhoudt tot de constatering dat verdere besparingen binnen het sociaal domein vooralsnog niet reëel worden geacht. Hoe beoordeelt het college, mede gelet op de realisatie van de besparingsmaatregelen in 2025 en de afwijkingen in 2026, de realiseerbaarheid en planning van de nog te realiseren € 17,4 miljoen aan eerder vastgestelde structurele besparingen binnen het sociaal domein?

5.5 Taakstelling op de organisatie opgenomen

In de PB 2027 wordt een (aanvullende) taakstelling op de organisatie opgenomen. Het college schrijft hierover (pagina 11 PB 2027):

> Gelet op de in 2027 nog in te vullen ombuiging op de organisatie voor datagedreven werken, stelt het college voor om de in het collegeprogramma opgenomen structurele taakstelling op de organisatie stapsgewijs in te voeren. Deze loopt op van 100.000 euro in 2028 naar 250.000 euro vanaf 2030. Voor de invulling van deze taakstelling zal in 2027 een herijking plaatsvinden van de uitvoering van taken.

Niet duidelijk is of deze taakstelling te maken heeft met de onderstaande tekst in het collegeprogramma 2026-2030:

> De kosten die gepaard gaan met de aanstelling van een extra wethouder worden voor een bedrag van **300.000 euro** per jaar meegenomen. Dit wordt gedekt binnen de personeelsbegroting.

Kan het college toelichten hoe het in de begroting opgenomen budget zich verhoudt tot de afspraken uit het collegeprogramma?

6. Hoe is onze financiële positie?

6.1 Uitgangspositie blijft sterk, maar financiële kengetallen verslechteren

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in 2027 € 52,0 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit € 22,1 miljoen. De weerstandsratio komt daarmee uit op 2,36. De gemeentelijke streefwaarde bedraagt 1,2. Ten opzichte van de jaarverantwoording 2025, waarin de ratio 2,86 bedroeg, is de weerstandsratio lager. Volgens de begroting hangt dit onder meer samen met de hogere benodigde weerstandscapaciteit voor grondexploitaties en de inzet van de algemene reserve voor het collegeprogramma.

Ook andere financiële kengetallen ontwikkelen zich gedurende de meerjarenperiode negatief. De solvabiliteit bedraagt 30% in 2027 en daalt volgens de begroting naar 27% in 2028, 25% in 2029 en 23% in 2030. De structurele exploitatieruimte bedraagt 1% in 2027 en is vanaf 2028 negatief. Het kengetal grondexploitatie stijgt van 5% in 2027 naar 14% in 2030. De netto schuldquote bedraagt 43% in 2027 en 32% in 2030.

Financiële kengetallen	JVW 2025	BEGR 2026	BEGR 2027	RAMING 2028	RAMING 2029	RAMING 2030
Netto schuldquote	30%	35%	43%	39%	37%	32%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	27%	32%	41%	37%	35%	30%
Solvabiliteitsratio	33%	39%	30%	27%	25%	23%
Structurele exploitatieruimte	4%	2%	1%	-2%	-2%	-2%
Grondexploitatie	2%	0%	5%	9%	12%	14%
Belastingcapaciteit	107%	102%	102%	102%	102%	102%

(Pagina 107)

Een vraag kan zijn hoe het college de ontwikkeling van de financiële kengetallen gedurende de begrotingsperiode beoordeelt en welke waarden het college hanteert als signalerings- of streefwaarden?

6.2 Samenstelling van de reserves verandert

De totale reserves bedragen ultimo 2027 ongeveer € 132,3 miljoen. Daarvan bestaat € 57,7 miljoen uit de algemene reserve en ongeveer € 68,1 miljoen uit bestemmingsreserves. Tot de grotere bestemmingsreserves behoren de reserve sociaal domein (€ 19,0 miljoen), het Stadsontwikkelingsfonds (€ 12,6 miljoen) en de reserve opvang vluchtelingen (€ 7,0 miljoen).

De algemene reserve neemt volgens de begroting af van € 60,4 miljoen eind 2026 naar € 51,1 miljoen eind 2030. Deze afname wordt met name veroorzaakt door de begrotingstekorten vanaf 2028 waarvoor bij de Perspectiefnota 2028 aanvullende dekkingsmaatregelen worden aangeboden. De bestemmingsreserves nemen in dezelfde periode toe van € 65,9 miljoen naar € 72,0 miljoen. Een deel van de totale reserves heeft daarmee een specifieke bestemming.

De reserve sociaal domein bedraagt ultimo 2027 ongeveer € 19,0 miljoen. In eerdere begrotingen werd deze reserve mede beschouwd als buffer voor het risico dat besparingen binnen het sociaal domein later of niet volledig worden gerealiseerd. U kunt het college vragen hoe de omvang en voorgenomen inzet van deze reserve zich verhoudt tot het resterende risico op de € 17,4 miljoen aan nog te realiseren structurele besparingen?

6.3 Investeringsvolume daalt en berekende financieringsbehoefte neemt toe

In de programmabegrotingen 2022, 2023 en 2024 was er een stijgend 4-jarig investeringsvolume. In de QS PB 2025 constateerden wij een daling. Deze daling zette zich in de PB 2026 door. Ook in de PB

2027 zet deze dalende lijn door. Het totale investeringsvolume voor de periode 2027-2030 bedraagt € 118,9 miljoen, tegenover € 125,5 miljoen in de PB 2026 en € 138,3 miljoen in de PB 2025. Ten opzichte van de piek in de PB 2024 (€ 149,1 miljoen) is het vierjarige investeringsvolume daarmee met ongeveer 20% afgenomen.

document	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal 4 jaar
begroting 2022	20.246	39.917	33.314	23.488						**116.965**
begroting 2023		45.704	35.726	26.008	24.101					**131.539**
begroting 2024			59.875	35.626	25.758	27.832				**149.091**
begroting 2025				51.724	31.060	30.569	24.990			**138.343**
begroting 2026					33.856	43.001	22.877	25.773		**125.507**
begroting 2027						**39.517**	**27.539**	**25.533**	**26.297**	**118.886**

Als gevolg van het investeringsprogramma en de ontwikkeling van de grondexploitaties loopt de berekende financieringsbehoefte volgens de begroting op van ongeveer € 60,8 miljoen in 2027 tot € 112,3 miljoen in 2030. De gemeente verwacht vanaf 2028 bestaande leningen te herfinancieren en aanvullende financiering aan te trekken. Bij de treasuryberekeningen wordt gerekend met een renteparameter van 4,0%. Volgens de begroting wordt in de geprognosticeerde balans geen rekening gehouden met het aantrekken of herfinancieren van lang vreemd vermogen en de daarmee samenhangende extra rentelasten. Welk deel van de toekomstige rentelasten als gevolg van herfinanciering en de berekende financieringsbehoefte is in de meerjarenraming verwerkt en welke rentelasten zijn daarin nog niet opgenomen?

6.4 Informatiebeveiliging heeft het grootste geraamde financiële gevolg in de reguliere top-15 risico's

Uitval van dienstverlening door een beveiligingsincident is in de reguliere top-15 van risico's opgenomen met een kans van 60% en een maximaal financieel gevolg van € 5 miljoen. Daarnaast is ongeoorloofde toegang tot persoonsgegevens afzonderlijk als risico opgenomen. Daarmee heeft uitval door een beveiligingsincident binnen deze top-15 het grootste maximale financiële gevolg.

De begroting vermeldt daarnaast de inwerkingtreding van de Cyberbeveiligingswet, de actualisatie van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid en maatregelen rond de informatiebeveiligingscultuur. Uit de begroting is niet afzonderlijk af te leiden welk deel van de beschikbare capaciteit en middelen specifiek wordt ingezet voor deze activiteiten en wettelijke verplichtingen.

In de Jaarverantwoording 2025 werd vermeld dat de actualisatie van het strategisch informatiebeveiligingsplan en het informatiebeveiligingsplan was doorgeschoven naar 2026. In de PB 2027 wordt opnieuw vermeld dat het huidige strategisch informatiebeveiligingsbeleid wordt geactualiseerd. Daarmee is uit de P&C-documenten niet direct duidelijk of de eerder naar 2026 doorgeschoven actualisatie inmiddels is afgerond of dat deze actualisatie doorloopt in 2027.

Wat is de stand van zaken van de actualisatie van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid en welke capaciteit en middelen zijn in 2027 beschikbaar voor de uitvoering daarvan en van de Cyberbeveiligingswet?

6.5. Afvalheffing stijgt

Per 1 juli 2027 vindt volgens de begroting een nieuwe aanbesteding plaats voor de verwerking van restafval/PMD, grof huishoudelijk afval en GFT. Daarnaast wordt nascheiding van PMD ingevoerd, verandert de PMD-vergoeding en wijzigen de afvalstoffenbelasting en CO_2-heffing. Voor een meerpersoonshuishouden stijgt de afvalstoffenheffing van € 299 naar € 347. Dit is een stijging van ongeveer 16%.

Ontwikkeling lokale lasten	2024	2025	2026	2027
OZB	328	343	350	371
Afvalstoffenheffing				
Afvalstoffenheffing - éénpersoons	264	269	274	319
Afvalstoffenheffing - meerpersoons	287	293	299	347
Rioolheffing				
Rioolheffing - éénpersoons	311	322	333	350
Rioolheffing - meerpersoons	332	344	356	374
Totaal*	**947**	**980**	**1.005**	**1.092**
Mutatie t.o.v. vorig jaar in euro	23	33	25	86
Mutatie t.o.v. vorig jaar in %	2,4%	3,5%	2,5%	8,6%

Bedragen x 1 euro

* 2024 e.v. op basis van meerpersoonstarief

(Pagina 99 PB 2027)

Samen met OZB en rioolheffing stijgen de gemiddelde woonlasten voor een eigenaar-bewoner met **8,6%**.

Voor een (eenpersoons) huurder stijgen de woonlasten ten opzichte van 2026 met afgerond 62 euro (10,1%). Dit bedrag wijkt af omdat een huurder geen OZB en geen rioolheffing-eigenarendeel betaalt.